

Radoslav Babić, general-major, dipl. inž.
Pozadinska baza GŠ VJ, Beograd

POZADINSKA (LOGISTIČKA) BAZA GENERALŠTABA U OBEZBEĐENJU VOJSKE JUGOSLAVIJE

Kao jedinica Vojske Jugoslavije (VJ) Pozadinska baza (PoB) je specifična po nameni, zadacima, svojoj organizacijsko-formacijskoj strukturi i mestu i ulozi u sistemu logističke podrške VJ. Očekuje se da će se reorganizacija ove jedinice na logističkom principu organizovanja izvršiti u narednom periodu, pa se još uvek koristi termin pozadinska baza i pozadinsko obezbeđenje uporedo sa terminom logistička podrška (LoP).

Uspešnim izvršavanjem funkcionalnih zadataka ove jedinice u značajnoj meri obezbeđuje se i izvršavanje zadataka VJ u celini.

Namena, funkcija i zadaci

Pozadinska baza je intervidovska združena jedinica VJ, izvršni je organ Sektora logistike GŠ VJ i realizuje zadatke snabdevanja Vojske Jugoslavije sa pokretnim stvarima (PS) prema utvrđenim nadležnostima, zahtevima jedinica i ustanova VJ i nalogima i narednjima nadležnih uprava GŠ VJ.

Iz navedenog proizilazi i osnovna funkcija PoB – planiranje, organizovanje i obezbeđenje funkcionisanja snabdevanja VJ pokretnim stvarima iz njene nadležnosti: nabavka pokretnih stvari, popuna pokretnim stvarima jedinica VJ, raspolaganje zalihama, uz saglasnost taktičkih nosilaca na nivou GŠ VJ i čuvanje pokretnih stvari strateškog nivoa ešeloniranja.

Brojni su zadaci koje realizuje visokostručan i profesionalan kadar PoB GŠ VJ. On pokreće i realizuje centralizovane nabavke putem specifikacija sa domaćeg i inostranog tržišta, učestvuje u definisanju zahteva iz oblasti snabdevanja pokretnim stvarima VJ i vrši nji-

hov prijem i popunu jedinica VJ. Pored toga, skladišti, čuva, održava i zanavlja ratne materijalne rezerve: municije i minsko-eksplozivnih sredstava, pogonskih sredstava, rezervnih delova, intendantskih, sanitetskih i veterinarskih pokretnih stvari, a čuva i održava i osnovna sredstva kao i njihove viškove namenjene za otuđenje i prodaju. Kadar Pozadinske baze preraspodeljuje i izdaje pokretne stvari, priprema rešenja za njihovo rashodovanje i otuđivanje uz saglasnost taktičkih nosilaca, a učestvuje, sa upravama GŠ VJ, u praćenju i analizi uticaja snabdevanja pokretnim stvarima na borbenu gotovost VJ. Takođe, predlaže rešenja za usavršavanje sistema snabdevanja i učestvuje u planiranju količine i razmeštaja pokretnih stvari za potrebe VJ.

Naravno, ovako složeni zadaci mogu se realizovati samo uz izraženu koordinaciju i saradnju sa organizacijskim jedinicama GŠ VJ i SMO, komandama, upravama, jedinicama i ustanovama VJ, sa nadležnim saveznim i republičkim organima i organizacijama i brojnim privrednim subjektima.

Razvoj Pozadinske baze GŠ VJ

Nakon normalizacije odnosa sa SSSR-om, 1955. i 1956. godine, tadašnje jugoslovensko rukovodstvo je zaključilo da bi, perspektivno, uvoz naoružanja i druge vojne opreme trebalo orijentisati na SSSR, kao partnera sa kojim je moguć dugogodišnji uvozni aranžman. Odluka o tome doneta je početkom šezdesetih godina, a u Tehničkoj upravi je odlučeno da se za poslove prihvata uvezenih sredstava sa istoka formira posebna ustanova. Uvoz sredstava iz zapadnih zemalja i dalje se realizovao preko baze u Prečkom, formirane 1953. godine.

U jesen 1961. godine formirana je baza za prijem materijalnih sredstava u Pančevu, koja zvanično počinje sa radom 20. novembra iste godine.

Radi poboljšanja efikasnosti i centralizacije snabdevanja, ali i smanjenja upravnog kadra, u junu 1975. godine izvršeno je objedinjavanje baza Pančevo i Prečko.

Baza za prijem materijalnih sredstava imala je izuzetan značaj u sistemu snabdevanja jedinica JNA, posebno tehničkog snabdevanja. Iako je vrlo uspešno izvršavala svoje zadatke, u funkciji snabdevanja osećao se nedostatak izvršnih organa, posebno u oblasti snabdevanja

rezervnim delovima. Istovremeno, takvi izvršni organi su u JNA postojali, ali su bili izvan strukture baze.

Kao izraz poboljšanja procesa snabdevanja rezervnim delovima, a u skladu sa određenim sistemskim i organizacijsko-formacijskim promenama u Tehničkoj službi, formirana je Tehničkosnabdevačka baza SSNO, nastala preformiranjem baze za prijem materijalno-tehničkih sredstava početkom 1987. godine. Pored odeljaka u Pančevu i Prečkom, u sastav baze ušla su i tri skladišta rezervnih delova (Blažuj, Gospić i Požega) i skladište za smeštaj viškova, u čijem sastavu je bila i kolekcija naoružanja (Mostar).

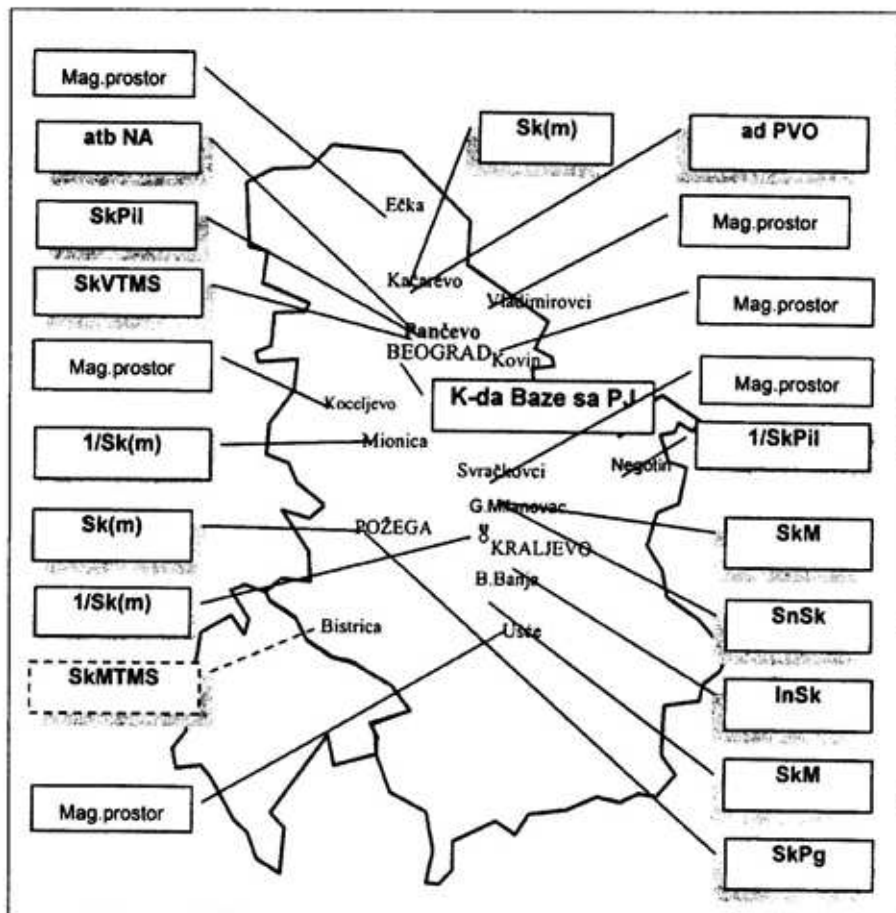
Baza je uspešno izvršavala zadatke centralnog organa za snabdevanje tehničkim materijalnim sredstvima. Tehničkosnabdevačka baza je egzistirala do novembra 1992. godine, kada je preformirana u Pozadinsku bazu GŠ VJ. U današnjem obliku (intervidovska pozadinska jedinica i najviši izvršni organ snabdevanja Vojske Jugoslavije) formirana je 1992. godine. Prva formacija pozadinske baze propisana je 12. oktobra 1992. godine, a stupila je na snagu 16. novembra iste godine. Osnovni razlog i cilj njenog formiranja bili su izgradnja jedinstvenog pristupa snabdevanja, obezbeđenja ratnih materijalnih rezervi, njihovog čuvanja i upravljanja zalihama na nivou Vrhovne komande. Osim toga, i drugi razlozi su doprineli ovakvom opredeljenju: znatno smanjena teritorija države, transformacija JNA u VJ, gubitak ranijih dobavljača sa teritorija otcepljenih republika, i značajna redukcija nabavke materijalnih sredstava iz uvoza.

Nakon dve organizacijsko-formacijske promene, 1994. i 1998. godine, oformljena je sadašnja struktura baze i propisane su njene funkcije.

Razmeštaj i specifičnosti baze

Pozadinska baza GŠ VJ razmeštena je u 10 garnizona – garnizonskih mesta na 20 lokacija. Tendencija je da se broj lokacija poveća, s obzirom na to da za smeštaj prijavljenih viškova naoružanja i vojne opreme iz jedinica VJ nema dovoljno smeštajnih kapaciteta.

Za razliku od ostalih pozadinskih baza u VJ, Pozadinska baza GŠ je intervidovska, nema funkciju održavanja, a u organizacijsko-formacijskoj strukturi ima odsek za nabavku i prodaju i odsek za nomenklaturu.

Razmeštaj jedinica PoB GŠ VJ

Mesto i uloga u sistemu PoOb (LoP)

Pozadinska baza GŠ VJ je najviši izvršni organ u sistemu snabdevanja VJ pokretnim stvarima, a njena osnovna funkcija je tehničko snabdevanje VJ svim vrstama tehničkih sredstava za koje je baza taktički nosilac (Rezervni delovi), na osnovu prenete nadležnosti Tehničke uprave Sektora logistike GŠ VJ i tehnički nosilac (sredstva naružanja i vojne opreme, pogonska sredstva i ubojna sredstva), na osnovu saglasnosti taktičkih nosilaca.

U domenu tehničkog snabdevanja baza ima plansku i izvršnu funkciju. Za njihovo izvršavanje poseduje odgovarajuću organizaciono-formacionu strukturu koju sačinjavaju: komanda i štab odeljenja i odseci za snabdevanje pokretnim stvarima po vidovima i službama,

organi za bezbednosne, operativne i personalne poslove, finansije i knjigovodstvo, informatičku podršku, informisanje i moral, prištapske jedinice i skladišta.

U organizacionoj strukturi, lako je uočljiv veliki broj različitih organa vidova, rodova i službi, što nameće potrebu za visokim nivoom organizovanja i planiranja. Tome posebno treba dodati i potrebe za koordiniranjem i saradnjom sa nadležnim organima GŠ VJ, SMO i brojnim privrednim subjektima, isporučiocima raznih pokretnih stvari.

Visoki nivo osposobljenosti i uspešne realizacije zadataka snabdevanja nebrojeno puta je potvrđivan, a posebno u toku agresije NATO-a na SRJ u 1999. godini pa je jedinica odlikovana ordenom Jugoslovenske zastave trećeg stepena.

Za uspešnu realizaciju zadataka snabdevanja neophodna je i racionalno dimenzionisana i organizovana struktura izvršnih jedinica. Njihov broj, razmeštaj, udaljenost od komande Pozadinske baze GŠ, u dovoljnoj meri ukazuje na složenost sistema komandovanja.

Izvršne jedinice Pozadinske baze GŠ su: dva skladišta ubojnih sredstava, jedno skladište pogonskih sredstava, dva mešovita skladišta za rezervne delove i osnovna sredstva sa svojim odeljcima, jedno skladište za prijem i izdavanje, jedno skladište za vazduhoplovno-tehnička sredstva, jedno skladište za mornaričko-tehnička sredstva, jedno skladište za intendantska sredstva, jedno skladište za sanitetska i veterinarska sredstva, autobataljon i artiljerijski divizion PVO.

Namena i zadaci jedinica baze detaljno su propisani, a uglavnom su slični kao i za jedinice ovog nivoa u ostalim pozadinskim bazama VJ na operativnom nivou. Upravljanje organizacijom i radom skladišta usaglašeno je sa principima komandovanja u VJ, prvenstveno u delu opštevojnih zadataka, uz stručni nadzor nadležnih upravnih organa pretpostavljenog komandnog nivoa.

Skladišta baze raspolažu ukupno sa oko 87 000 m² korisne površine i oko 327 000 m³ zapremine. U ovaj prostor moguće je smestiti oko 95 000 t pokretnih stvari: ubojnih sredstava, osnovnih sredstava, rezervnih delova, pogonskih sredstava i drugih pokretnih stvari. Ako se u obzir uzmu i smeštajni kapaciteti na otvorenom, i na uređenim platformama, taj prostor je znatno veći.

Rezultati izvršenja zadataka u proteklom periodu

Već duže vreme sistem snabdevanja funkcioniše u složenim uslovima, čije su opšte karakteristike: opadanje nivoa obezbeđenosti za gotovo sve grupe pokretnih stvari, ograničene mogućnosti nabavke, kako zbog nedovoljnih finansijskih sredstava, tako i zbog smanjenosti izvora za snabdevanje (materijalne rezerve, proizvodnja, opravke, uvoz), neosvojenost proizvodnje rezervnih delova i opreme za znatan broj osnovnih sredstava na domaćem tržištu i nelikvidnost u isplatama obaveza prema dobavljačima.

I pored toga, umešnim planiranjem uz racionalno korišćenje svih resursa u VJ i osloncem na brojne proizvode, prometne i uslužne kapacitete privrede, obezbeđena je neprekidnost i pravovremenost funkcionisanja sistema snabdevanja.

Obim izvršavanja zadataka vidi se na osnovu nekih pokazatelja:

- za snabdevanje sa rezervnim delovima, prosečno na godišnjem nivou, primi se oko 2200 zahteva, izda se oko 3100 naloga, nivo realizacije iznosi od 19% za rezervne delove neborbenih vozila, do 68% za radarsko-računarska sredstva. Istovremeno, izvršen je dotur oko 4000 t rezervnih delova;

- za hemijske izvore struje, zahtevi za oko 110 000 raznih sredstava sa realizacijom od 42% za baterije, do 54% za olovne akumulatore;

- za pneumatike, zahtevi za oko 31 000 raznih pneumatika sa realizacijom oko 26%;

- za pogonska i prateća sredstva, dotur preko 28 000 t raznih sredstava za sve vidove VJ;

- za energente, dotur preko 54 000 t raznih sredstava (ugalj, lož ulje, prirodni gas, aditivi, itd.);

- dotur preko 35 t raznih sanitetskih i veterinarskih sredstava;

- dotur preko 80 t raznih intendantskih sredstava.

Zadaci nabavke sredstava realizuju se u skladu sa nadležnostima i stvarnim mogućnostima po odobrenim planovima rashoda prema delatnostima. Pri tome treba istaći uspešnu saradnju sa preko 320 preduzeća, isporučilaca brojnih vrsta sredstava. Na taj način se u znatnoj meri doprinosi razvoju domaće privrede i adekvatne uposlenosti svih raspoloživih resursa.

U nedostatku sredstava za potrebe VJ i SMO, zadatak pripreme suvišnog i neperspektivnog naoružanja za prodaju inostranim kupci-

ma uvek je bio jedan od značajnih dodatnih izvora prihoda, tako da je tokom 2001. godine SMO ugovorio prodaju naoružanja za preko 7 miliona dolara, dok će u 2002. godini taj iznos biti i veći. Iako realizacija nije bila na ugovorenom nivou zbog nastalih zabrana prometa na pojedinim tržištima, na nivou nadležnih organa, ovoj aktivnosti se pridaje odgovarajući značaj, jer se pored finansijskih efekata u znatnoj meri rasterećuju jedinice od suvišnih sredstava, a upravljanje skladišnim prostorom čini efikasnijim.

Već je istaknuto da je jedan od značajnih zadataka organa Pozadinske baze GŠ, u skladu sa prenetim nadležnostima taktičkih i tehničkih nosilaca planiranja, i priprema rešenja za rashodovanje dotrajalih i neperspektivnih sredstava. Prosečno, godišnje se pripremi oko 1700 predmeta za preko 260 000 komada raznih sredstava.

Realizacijom ove aktivnosti u znatnoj meri se obezbeđuju uslovi za racionalno i namensko raspolaganje sa pokretnim stvarima nakon isteka resursa eksploatacije, uz ostvarenje prihoda nakon njihove prodaje na tržištu, preko nadležnih organa VJ i SMO.

Realizacijom reorganizacije VJ i dogradnje unutrašnje organizacije nastaju veliki viškovi svih vrsta pokretnih stvari, koje Pozadinska baza GŠ mora da preuzme i uskladišti. Tako je u 2001. godini, kada ova aktivnost nije bila primarna, povučeno 28 500 komada raznog naoružanja i preko 110 000 komada ostalih pokretnih stvari. Ovaj zadatak u 2002. godini realizuje se u povećanom obimu, tako da je do sada u skladišta baze povučeno preko 120 000 komada raznih sredstava.

Za realizaciju ovih zadataka nedostatak skladišnog prostora postaje sve izraženiji problem.

Veoma pozitivni rezultati ostvareni su u planiranoj i do sada realizovanoj aktivnosti povlačenja suvišnih i neperspektivnih rezervnih delova čiji je utrošak smanjen, uz istovremeni smeštaj po lokaciji i po grupama sredstava. Na taj način stvaraju se uslovi da se uz adekvatno funkcionisanje informacionog sistema obezbedi operativno i ekonomično centralizovano upravljanje raspoloživim resursima u ovoj oblasti snabdevanja.

To su samo neki od pokazatelja realizacije složenih zadataka snabdevanja koje realizuje Pozadinska baza GŠ VJ. Iskazani podaci sami po sebi potvrđuju složenost i kompleksnost funkcionisanja sistema, ali i realizacije funkcionalnih zadataka baze.

Umesto zaključka

Reorganizacija VJ u celini, a posebno sistema logističke podrške, u daljnjoj fazi nametnuće i reorganizaciju Pozadinske baze GŠ VJ na logističkom principu organizovanja, što će obezbediti povoljnije uslove za funkcionisanje sistema snabdevanja VJ.

Kao i do sada, svi pripadnici Pozadinske baze GŠ, uz pomoć i oslonac na sve kadrovske i materijalne resurse VJ, SMO i privrede, obezbediće neprekidno, pravovremeno i potpuno snabdevanje jedinica VJ svim materijalnim potrebama, što je preduslov za uspešnu izgradnju borbene gotovosti i izvršavanje namenskih zadataka.